

Dünya’da ve Türkiye’de Pamuk Üretiminin Tekstil Sektörü Açısından Önemi

Cevher İlhan CEVHERİ^{1,*} Mehmet ŞAHİN².

¹Harran Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, Peyzaj ve Süs Bitkileri Bölümü, 63300, Eyyubiye/ŞANLIURFA

²Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı, Balcalı/ADANA

Öz

Makale Bilgisi

Başvuru: 13/05/2020
Düzelme: 03/06/2020
Kabul: 10/06/2020

Anahtar Kelimeler

Pamuk, Elyaf, Tekstil,
Giyim

Keywords

Cotton, Fiber, Textile,
Clothing

Pamuk tekstil sektörünün önemli bir hammadidesidir. Özellikle pamuklu giysiler doğal liften üretilmiş olmaları sebebiyle insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Dünyada 2018/2019 sezonunda toplam pamuk lifi üretim miktarı 25.69 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünyanın önde gelen pamuk lifi üretici ülkeleri Çin, Hindistan, ABD, Pakistan, Özbekistan, Türkiye ve Tacikistan’dır. Ülkemiz dünya pamuk lifi üretiminde 6. Sırada yer almaktadır. Pamuk ülkemiz tarımında büyük öneme sahip bir üründür. Ülkemizde yıllık yaklaşık olarak 800 bin ton pamuk lifi üretilmektedir. Tekstil sektöründeki tüketim miktarı ise 1.600 bin ton kadardır. Dolayısıyla her yıl pamuk üretimimiz kadar olan miktarı yurt dışından ithal etmekteyiz. Tekstil sektöründe tüketilen pamuklar katma değeri yüksek nihai ürün olan giysi ürünlerine dönüşmektedir. Arge ve inovasyon faaliyetleri, moda akımı trendleri ve insanların tüketim alışkanlıklarındaki değişim, tekstil ürünlerine olan talebi her geçen gün arttırmaktadır. Ülkemiz yıllık ihracat değerleri incelendiğinde tekstil mamulleri ihracatı yaklaşık olarak %35 pay almaktadır. Tekstil sektörünün en önemli hammaddesi pamuk lifi olduğu için her geçen gün, bu lifin değeri ve önemi artmaktadır. Önümüzdeki süreçte pamuk lifinin üretim kapasitesinin artırılması ve üretilen liflerin nihai ürüne dönüşüm safhasında katma değerinin daha da artırılmasına gereken önem verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmamızda temel amaç, Dünyada ve Türkiye’de tekstil sektörünün en önemli hammaddesi olan pamuk lifi üretiminin mevcut durumu ve önemini belirtmektir. Ayrıca bu konuda yapılacak çalışmalara yol gösterici olmaktadır.

The Importance Of Cotton Production In The Terms Of Textile Sector In Turkey And World

Abstract

Cotton is an important raw material of the textile sector. It has an important place in human life, especially due to the fact that cotton clothes carry natural fiber. The total amount of fiber cotton production in the world in 2018/2019 season was qua 25.69 million tons. The world's leading fiber cotton producing countries are China, India, USA, Pakistan, Uzbekistan, Turkey and Tajikistan. Our country ranks 6th in the world fiber cotton production. Cotton is a great importance product in the agriculture of our country. In our country, approximately 800 thousand tons of fiber cotton is produced annually. The consumption amount in the textile sector is about 1,600 thousand tons. Therefore, we import the amount of our cotton production from abroad every year. The cotton consumed in the textile sector turns into apparel products, which are high value added end products. R&D and innovation activities, fashion trend trends and changes in people's consumption habits increase the demand for textile products day by day. When the annual export values of our country are analyzed, the export of textile products gets approximately 35% share. Since the most important raw material of the textile industry is cotton fiber, the value and importance of this fiber is increasing day by day. In the upcoming period, it is necessary to increase the production capacity of cotton fiber and to give more importance to increase the added value of the produced fibers to the final product. In this study, our main purpose in the world and Turkey in the textile industry's most important raw material of cotton fiber production is to indicate the current status and importance. Also to guide the work to be done in this regard.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Ülkemizde ihracat değerleri Türkiye İhracat Meclisi (TİM) verilerine göre 172 milyar dolara ulaşmıştır. Bunun %35’ni tekstil ürünleri oluşturmaktadır. Tekstil ürünlerinin ana hammaddesi pamuktur. 2023 projeksiyonunda 500 milyar dolar olması hedeflenen ülkemiz ihracatı içinde tekstil sektörü ve en önemli hammaddesi olan pamuk daha da önem kazanması beklenmektedir.

Yaklaşık 5000 yıldan beri önemini muhafaza eden ve küresel ekonominin temel emtiyasından biri olan pamuk, aynı zamanda dünyadaki başlıca doğal elyaf olarak tekstile, giysiye ve daha pek çok ürüne dönüştürülmek suretiyle insanların zaruri ihtiyaçlarını karşılayan yenilenebilir bir hammadde kaynağıdır [1].

Tekstil sektörü lif hammaddesinden nihai ürün eldesi amacıyla gerçekleştirilen; iplik üretimi, dokuma kumaş üretimi, örme kumaş üretimi, kumaş boyama ve kumaş terbiye işlemlerini kapsamaktadır. Son yıllarda sanayi ürünleri, teknik tekstil ürünleri, ev tekstili, halı, kilim, dokusuz yüzeyler vb. ürünler tekstil sektörü faaliyet alanına girmiştir [2]. Tekstil sektöründe pamuk lifinin yanında ayrıca keten, kenevir, yün, ipek ve yapay lifler kullanılmaktadır. Fakat pamuk lifi gerek üretiminin bol olması ve doğal lif olması nedeniyle tekstil değer zincirinde saf ve karışım olarak tercih edilen bir emtiadır.

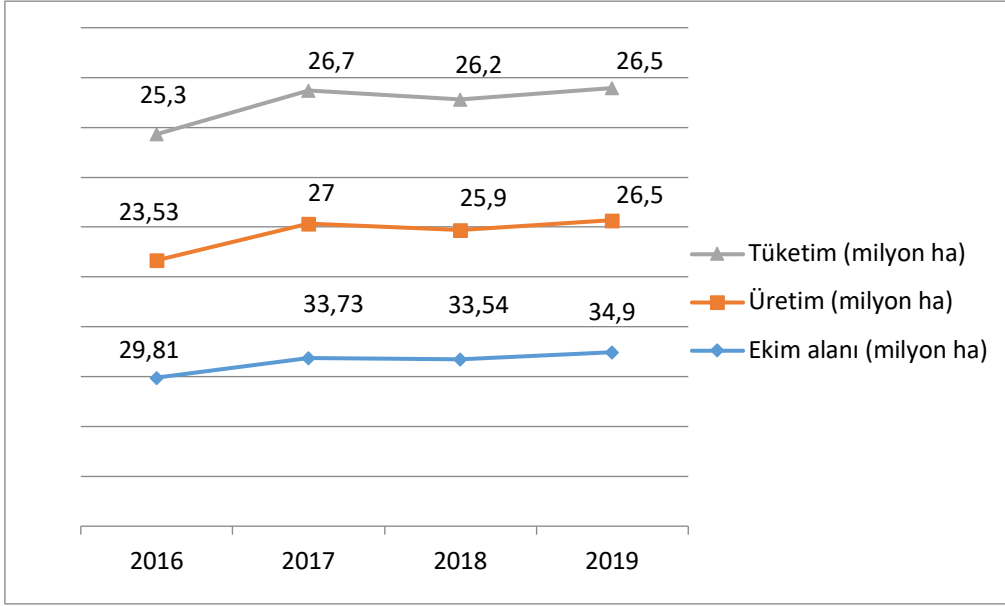
Türk tekstil sektörünün genelinde en önemli maliyeti hammadde oluşturmaktadır. Sektörün temel hammaddeleri ise pamuk ve yapay elyaftan oluşmaktadır. Türkiye’de yapay elyaf ve iplik ihracatı son yıllarda artış eğiliminde olmasına karşılık üretim kapasitesi diğer tekstil ülkelerine kıyasla düşük seviyelerde kalmaktadır. 2023 yılında dünya tekstil ticaretinin 550 milyar dolar civarında olacağı öngörülmektedir. Küresel konjonktür ve 2023 yılında 500 milyar dolar olan toplam ihracat hedefi göz önüne alınarak belirlenmiş olan tekstil sektörü 2023 yılı ihracat hedefi ise tekstilde (halı hariç) 20 milyar dolar, halıda 3,5 milyar dolar olarak belirlenmiştir [3].

Tekstil sektöründe hammaddenin işlenmesi ve katma değerinin artırılması temel hedefdir. Bu amaçla pamuk lifinin; iplik, dokuma, boya, terbiye ve konfeksiyon aşamalarından geçmesi gibi emek yoğun bir işlemden geçip katma değerinin artırılması temel hedeflerden birisidir. Bu çalışmamızda öncelikle dünyadaki pamuk üretim ve tüketim değerleri, ülkemiz pamuk üretiminin mevcut durumu ve tekstil sektörü için önemi konusunda detaylı bilgiler verilecektir.

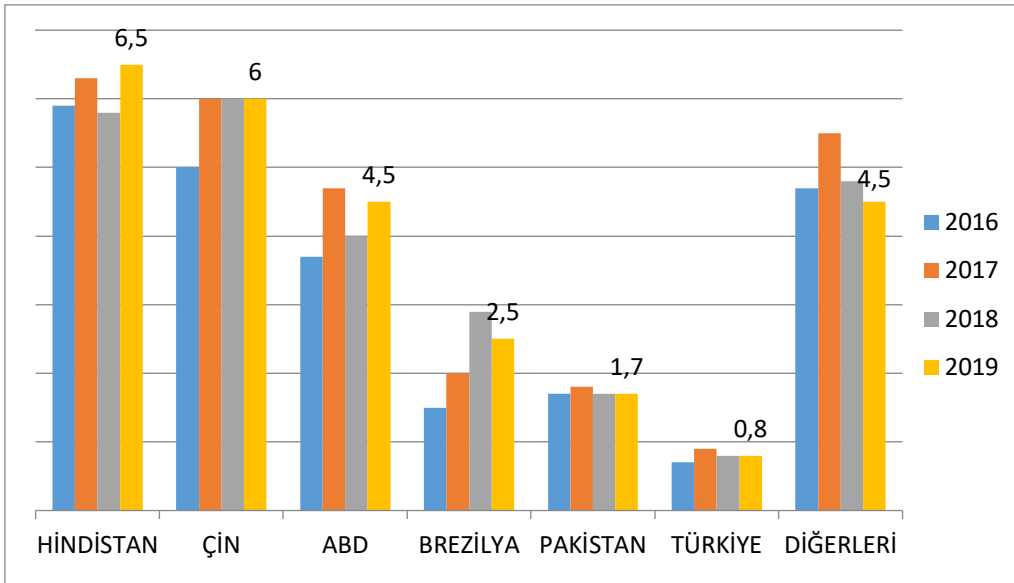
DÜNYA’DA PAMUK

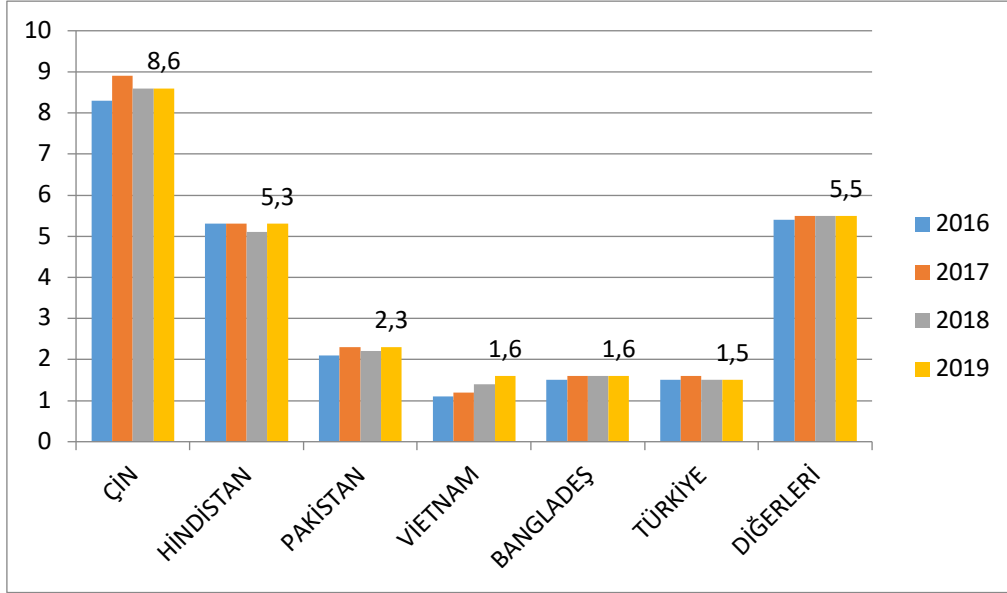
Pamuk, katma değer zinciri yüksek olan tekstil sektörüne hammadde olması ve pamuk lifine dayalı tekstil sektörünün insan istihdamına katkısı yönünden özellikle sanayisi gelişen ülkeler için sürdürülebilir kalkınmaya destek sağlayacak ürünlerin başında gelir. Türkiye, iklimi ve çevresel faktörleri açısından pamuk tarımına elverişli olan, dünyada genelindeki az sayıda ülkelerden biridir [4].

Ülkemiz, dünyada pamuk tarımına elverişli ekolojije sahip az sayıda ülke olması nedeniyle, dünya üretiminin yaklaşık %80’nin içinde bulunduğu önde gelen ülkeler tarafından gerçekleştirilmektedir. USDA’nın tahmini verilerine göre; dünyada 34,9 milyon ha alanda pamuk ekimi yapıldığı ve bu ekimden 26,5 milyon ton pamuk lifi üretileceği öngörülmüştür. Dünya pamuk tüketimi son dört sezonda 26 milyon ton seviyelerinde seyretmiştir (Tablo 1) [5].

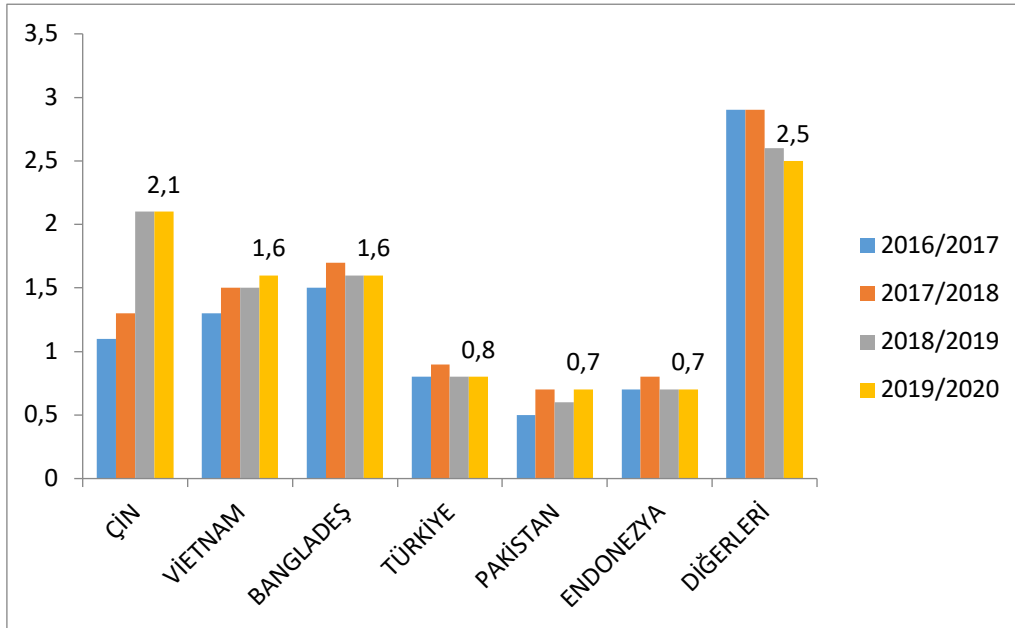
Tablo 1. Dünya Pamuk Lifi Üretim, Tüketim ve Ekim Alanı Verileri [5]

USDA Kasım ayı tahmini verilerine göre 2019 üretim sezonu için Hindistan'ın 6,5 milyon ton pamuk lifi üretimiyle en büyük üretici olacağı tahmin edilmektedir. Hindistan'ı sırayla Çin, ABD, Brezilya izlemektedir. Türkiye ise yaklaşık 800 bin ton pamuk lifi üretimiyle dünya pamuk üretiminde önde gelen ülkeler arasındadır. Aşağıdaki grafikler incelendiğinde en çok pamuk lifini sanayide tüketen ülkelerin en çok lif üretimi yapan ülkeler olduğu bir gerçektir. Ülkemiz dünya lif üretiminde yaklaşık 800 bin ton üretimi gerçekleştirirken, 1.600 bin ton lif tüketimi ile yine önde gelen ülkelerin başında gelmektedir (Tablo 2, Tablo 3)[5].

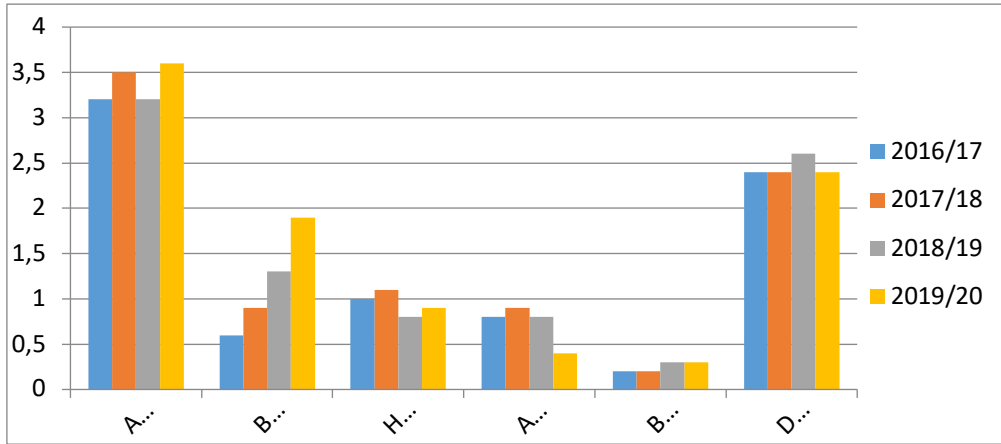
Tablo 2. Dünya Pamuk Lifi Üretimi (milyon ton) [5]

Tablo 3. Dünya Pamuk Lifi Tüketimi (milyon ton) [5]

Bu verilere dayanarak dünyada en önemli liflerden biri olan pamukta ithalat ve ihracat durumu söz konusu olacaktır. USDA 2019 Kasım ayı tahmini verilerine göre dünya pamuk lifi ithalatının yaklaşık olarak 10 milyon ton seviyesinde olacağı ve bu dönemde küresel pamuk ticaretinde en büyük ithalat payının Çin tarafından değerlendirileceği öngörülmektedir. Pamuk lifi ithalatında Çin'i sırasıyla, Vietnam, Bangladeş, Türkiye ve Pakistan'ın izlediği görülmektedir. Dünya pamuk lifi ithalatının yaklaşık %7,4'ü ülkemiz tarafından yapılmaktadır (TABLO 4)[5].

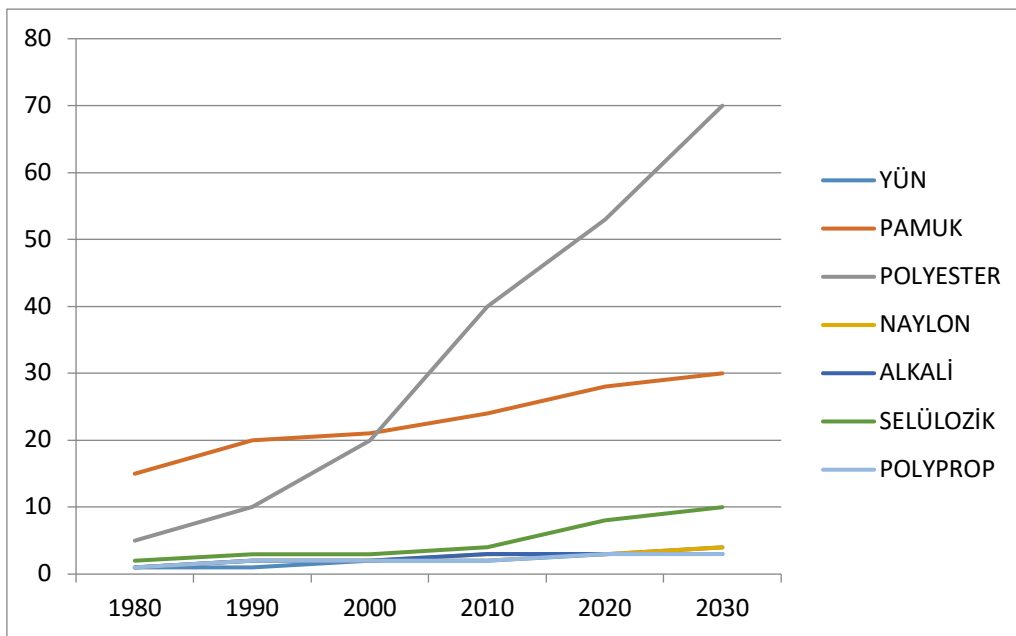
Tablo 4. Dünya Pamuk Lifi İthalatı (milyon ton) [5]

Dünya pamuk lifi ihracatının yaklaşık 9,5 milyon ton seviyesinde olacağı öngörülmektedir. Dünya pamuk lifi ihracatında 3,6 milyon ton (%38) ile ABD ilk sırayı almaktadır. Amerika'yı Brezilya, Hindistan ve Avustralya ülkeleri izlemektedir (Tablo 5) [5].

Tablo 5. Dünya Pamuk Lifi İhracatı (milyon ton) [5]

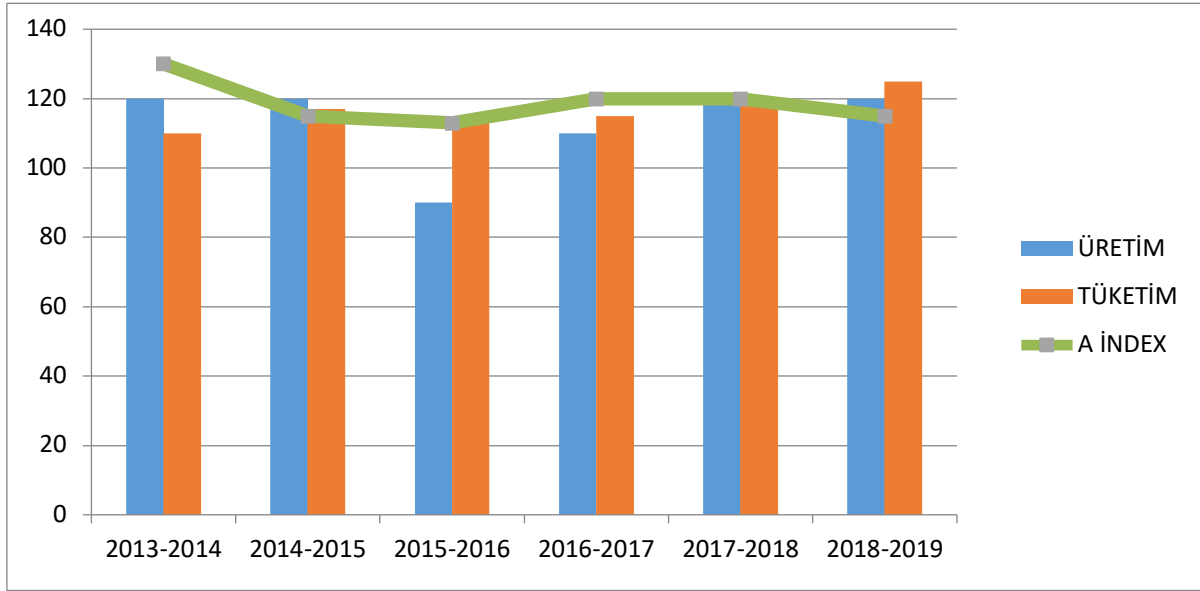
Pamuk lifi 1960'lı yıllarında dokuma sanayisinde diğer tekstil lifleri arasında yaklaşık %70'lik bir pazar payına sahip iken 2015 yılına geldiğimizde bu pay %27'ye düşmüştür. Günümüzde tekstil sektörünün pamuk lifi talebi %26'ya ulaşmış olup, 2025 yılında pamuk lif talebinin yaklaşık %24'e düşmesi beklenmektedir. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Özellikle dünya tekstil sektöründe yapay liflere bir talep artışının olması en önemli etkidir. Çünkü yapay liflerin üretimi doğal liflere göre daha ucuzdur. Bunun sonucunda, iplik sanayisinde 1975'lerde yapay liflerin %33 olan payının 1995'lere geldiğimizde %57'ye ve 2015'te ise %80'lere kadar çıkmasıdır. Tekstil sektöründe 2002 yılında yapay lif ve pamuk lifinin dünyadaki talebi 30 milyon ton ve eşit durumda olmuştur. Fakat bu yıldan sonra yapay lif talebi sürekli artarken, pamuk lif talebi sürekli bir azalma eğilimine geçmiştir.

Önümüzdeki 10 yılın sonunda sentetik lif talebinin 70 milyon tona ulaşması öngörüldürken, pamuk lifi talebinin 32 milyon tona ulaşması öngörülmektedir. Dünya toplam lif talebinin 2025 yılına kadar 25 milyon ton daha artarak 121 milyon tona çıkacağı tahmin edilmektedir. Özellikle insanların ekonomik durumlarının iyileşmesi sonucu kişi başına pamuk lifi tüketiminin yaklaşık 4 kg artacağı ve toplam lif talebinin %30'unun pamuk sektörü tarafından karşılanacağı tahmin edilmektedir (Tablo 6)[6].

Tablo 6. Dünya Lif Talebi (milyon ton)[6]

Dünya’da pamuk lif fiyatları COOTLOK A, LİVERPOOL B ve MEMPHİS ENDEKS fiyatlarına göre belirlenmektedir. Çin pamuk lifi stokunun %50’sinden fazlasını elinde bulundurması dünya pamuk lifi fiyatlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Ayrıca Çin’de devletin desteklediği pamuk lifi alım politikaları borsalardaki fiyatlarının yükselmesine neden olduğu bilinmektedir. Dünya pamuk lif fiyat endeksleri 2017 yılında, Çin’de bulunan stokların düşmesi ve dünya pamuk lif tüketiminin üretimi aşması nedeniyle yüksek bir seyir göstermiştir. Dünya lif pamuğu borsalarında pamuk lifi fiyatlarının belirlenmesinde pamuk lifi üretim miktarı, stok miktarı, diğer doğal lifler, yapay iplik gibi tekstil sektörüne yönelik diğer liflerin üretim miktarları, ülkelerin ekonomik büyüme durumları, dış ticaretteki önlemler ve para piyasaları etken faktörlerdir (Tablo 7)[7].

Tablo 7. Dünya Pamuk Lif Arz ve Talep Dengesi Fiyatları [7]

TÜRKİYE’DE PAMUK

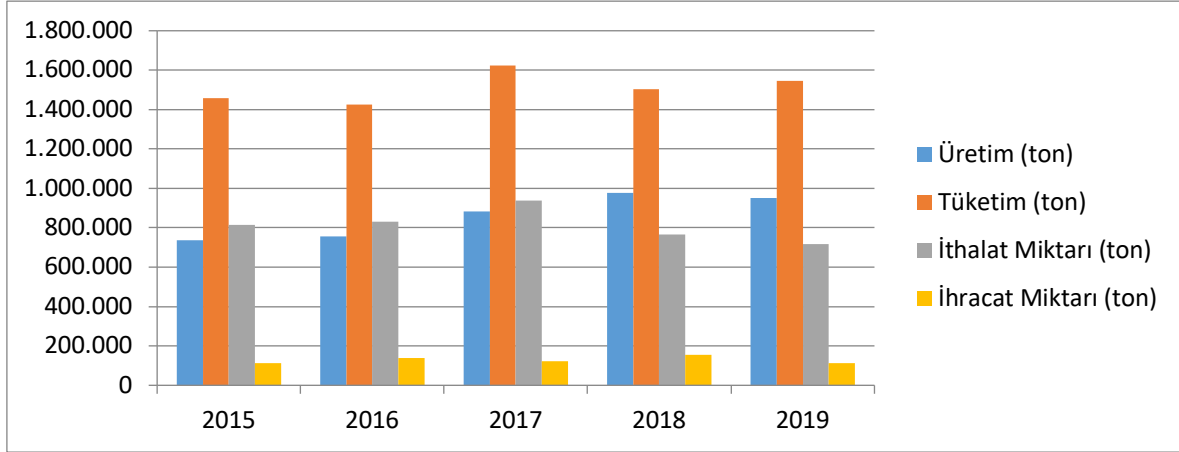
Ülkemiz tekstil sanayisi, sağladığı katma değer artışı ile ülke ekonomisine kazandırdığı döviz hacmi ve istihdama yönelik işgücü talebinin olması nedeniyle, önümüzdeki süreçte vazgeçilemez bir sektördür. Tekstil endüstrimizin stratejik emtia maddesi ise pamuk lifidir. Ülkemiz ihracatının yaklaşık %35’i nihai ürün olan tekstil ürünlerine dayalıdır. 2018 yılı verilerine göre ülkemizde 17,6 milyar dolar değerinde hazır giyim ihracatı yapılmıştır. Yine 2018 yılında hazır giyim ihracatının genel ihracat içindeki payı yaklaşık %11, tekstil ve hammaddeleri ihracatının genel ihracat içindeki payı % 6,3 olmak üzere iki grubun toplam ihracat içerisindeki payı yaklaşık % 17 olmuştur.

Türkiye’de üretilen hazır giyim ürünlerinin büyük bir kısmının ham maddesi pamuktur. Hazır giyim sektöründe üretilen ürünlerin yaklaşık %65’i ihraç edilmektedir. Nihai ürün olan hazır giyim sektöründe pamuk lifinin payı %50’dir. Ülkemiz ekonomisi ve kalkınması için önemli olan giyim sektörünün başarısının devamı için, ülkemiz pamuk lifi üretiminin artırılması gerekmektedir [8].

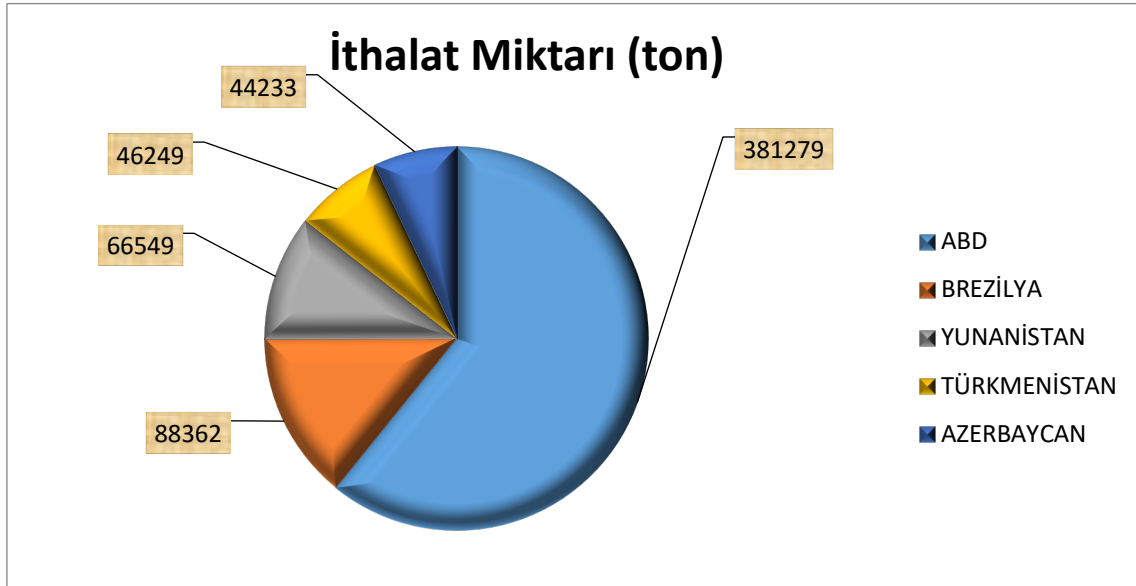
2019’un ilk 11 ayında Genel İhracat içindeki sektör sıralaması ise şu şekildedir.

1. Otomotiv Endüstrisi %17’lik pay
2. Kimyevi Maddeler ve Mamulleri Sektörü %11,4’lük pay
3. Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü ise 16,4 milyar \$’lık ihracat değeri ve %9,9’luk payıyla 3. Sıradadır.

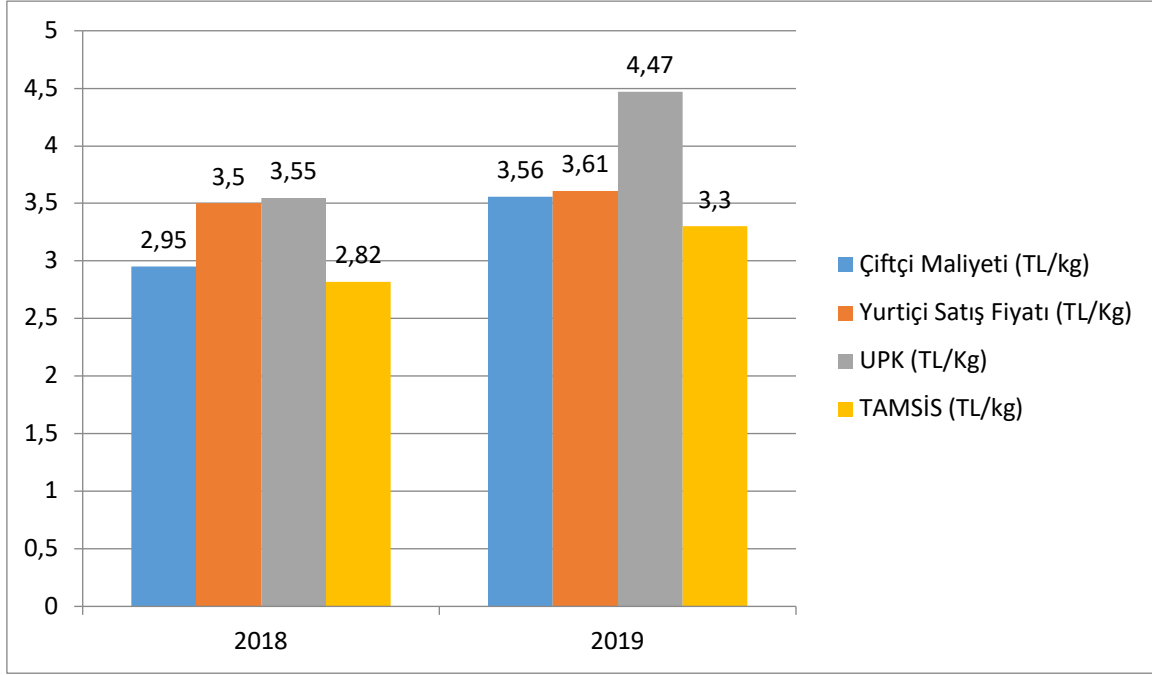
TÜİK verilerine göre, 2018 yılı üretim sezonunda ülkemizde 2,57 milyon ton kütlü pamuk üretimi yapıldığı, bunun pamuk lifi karşılığının %38 çırçır randımanı ile 976 bin ton olduğu belirtilmiştir. Ülkemiz pamuk lifi yeterlilik oranı %50 civarındadır. (Tablo 8)[9].

Tablo 8. Türkiye Pamuk Verileri[9]

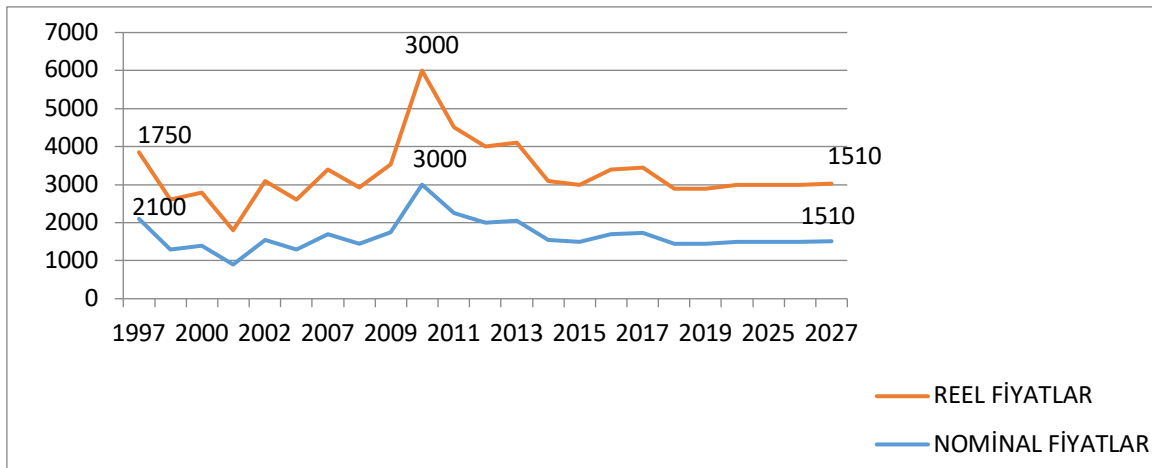
Türkiye’de, her yıl pamuk üretimindeki azalış, tekstil sektöründe yaşanan gelişme, insanların alım gücünün artması, tekstil sektörünü yönlendiren tasarım ve inovasyon sonucu pamuk lifi tüketimdeki artış iç üretim ile karşılamadığından, pamuk ithalat miktarı artmıştır ve artmaya devam etmektedir. 2018 yılı verilerine pamuk ithalatı 767 bin ton olup, 2019 yılının ilk 9 ayında ise 715 bin ton pamuk ithalatı yapılmıştır (Tablo 9)[10].

Tablo 9.Türkiye’nin Pamuk İthal Ettiği Ülke Sıralaması [10]

Ülkemiz pamuk üretiminde girdi maliyetinin yüksek olması, pamuk üreticisinin rekabet gücünü olumsuz etkileyen faktörlerden birisidir. Girdi fiyatlarının artmasının yanı sıra pamukta dış ticarete 0 gümrük vergisi etkisiyle ortalama iç piyasa fiyatı maliyetin altında kalmaktadır. Pamuk üretim maliyeti bir önceki yıla göre ürün masaları tarafından 6 ilden derlenen maliyetlerin ağırlıklı ortalamasına göre %21, Ulusal Pamuk Konseyi (UPK)’ne göre %26, Bakanlık Maliyet Sistemi (TAMSİS)’ne göre %17 artmıştır (Tablo 10)[11].

Tablo 10.Pamuk Maliyet Fiyatları [11]

Son yıllarda dünya pamuk lifi fiyatlarında önemli düşüşler yaşanmaktadır. Fiyatlardaki hızlı düşüşün çeşitli nedenleri vardır. Bunların başında, artan pamuk lif üretimine karşılık, pamuk lif tüketiminin aynı oranda artmaması ve dünya pamuk stoklarında yaşanan artışlardır. Önümüzdeki süreçte, pamuk lifi fiyatlarının daha istikrarlı bir seyir izleyeceği ve yükselen fiyatların dalgalanma görülmeden hafif bir şekilde düşeceği öngörülmektedir. Döviz kuru, uluslararası sözleşmeler ve büyük pamuk lifi üreticilerinin politikaları nedeni ile pamuk fiyatları arasında belirli bir fark oluşacağı öngörülmektedir (Tablo 11) [12].

Tablo 11. Gelecekteki Pamuk Lifi Fiyatları (\$/ton)[12]

Pamuğun çiftçi tarafından üretilmesi için üretimde söz sahibi olan ülkeler de olduğu gibi Türkiye’de de bir takım destekleme politikaları ile çiftçi desteklenmektedir. Devletin tarımsal ürün desteklerinde, üreticilere kilogram başına pamuk üretimi için belirli bir prim ödenmektedir. Alınan bir karar ile 2012 yılından itibaren sertifikalı olmayan tohumlar için tarım desteği ödenmemektedir. 2017-2018 yılları arasında sertifikalı tohumlardan üretilen pamuk için ödenen prim 0,8 TL/kg’a yükseltilmiştir. 2016-2017 yılları arasında 349 milyon \$ (23 cent/pound) olan Türkiye’deki pamuk üreticilerine yapılan toplam ödemeler 2017-2018 yılları arasında 398 milyon \$’a (22 cent/pound) çıkmıştır.[13]

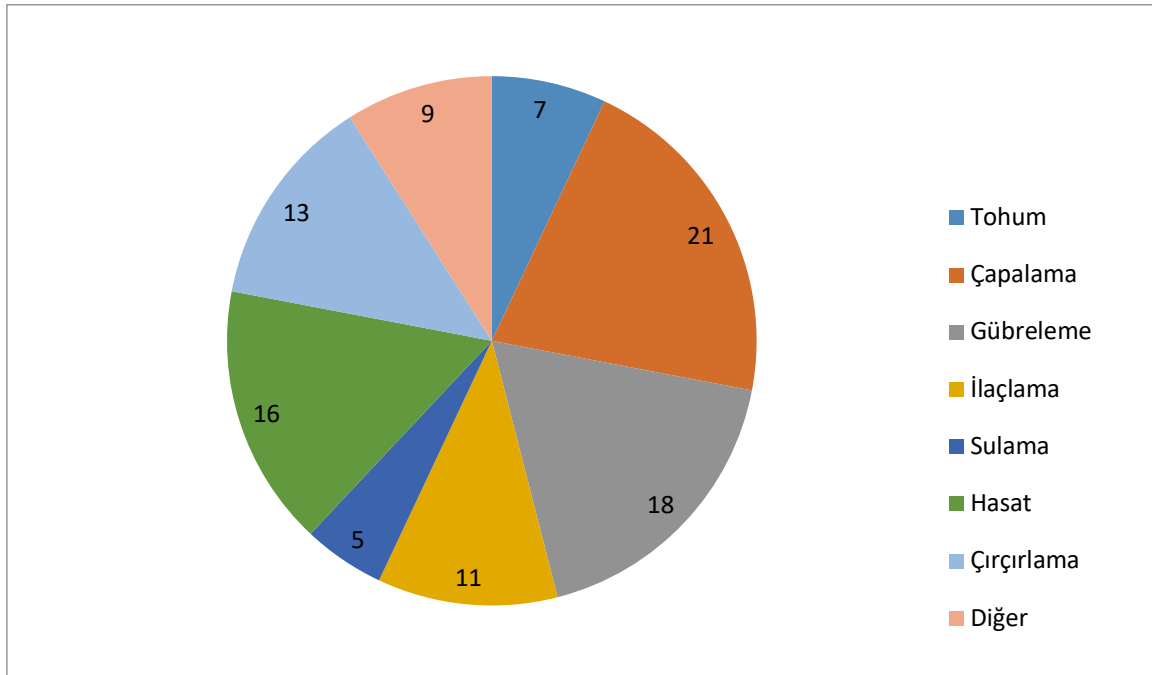
Türkiye’de de son beş yıllık dönem incelendiğinde pamuğa uygulanan tarımsal destek miktarı giderek artmıştır. 1 kg pamuk üreten bir üretici, 2014 yılında 0,55 TL fark ödemesi desteği, 0,05 TL toprak analizi, 0,015 TL gübre desteği, 0,015 TL mazot desteği olmak üzere toplam 0,585 tı destek alırken, 2018 yılında bu değer %52 artarak 0,892 TL’ye yükselmiştir. Pamuğa yönelik olarak 2018 yılında 0,80 TL/kg fark ödemesi desteği ile 40 TL toprak analizi desteği, 40 TL mazot desteği, 4 TL gübre desteği ve 30 TL’de organik tarım desteği verilmiştir. (Tablo 12) [14]

Tablo 12. Türkiye’de Pamuk Üretimi İçin Verilen Destek Miktarları [14]

	Fark Ödemesi	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2014	0,550	0,005	0,015	0,015	0,585
2015	0,650	0,005	0,017	0,017	0,690
2016	0,750	-	0,022		0,772
2017	0,800	0,002	0,008	0,074	0,884
2018	0,800	0,002	0,008	0,082	0,892

Pamuk üretim maliyetlerinin %21’ini çapalama masrafı, %18’ini gübre, %16’sını hasat, %13’ünü çırçırılama ve %11’ini ilaçlama oluşturmaktadır (Tablo 13) [15].

Tablo 13. Pamuk Üretimi Maliyetlerinin Dağılımı Grafiği (%) [15]

ÖRNEK BÖLGE: ŞANLIURFA'DA PAMUK

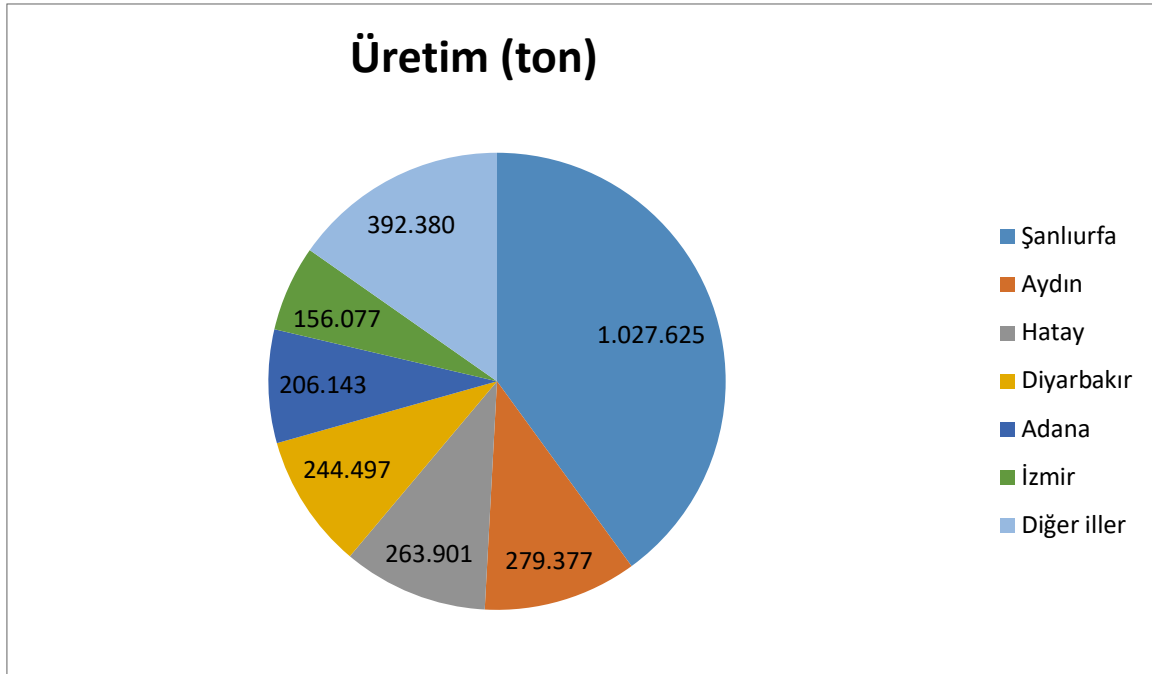
Türkiye’de pamuk üretiminin yaklaşık %40’ının yapıldığı Şanlıurfa’da, 2018 yılı sonunda 2.314.546 dönüm alandan toplamda 1.027.625 ton pamuk lifi elde edilmiştir.

Ülke ekonomisi açısından önemli bir yere sahip olması nedeniyle ‘beyaz altın’ olarak nitelendirilen pamuk; lifiyle tekstil de iplik ve dokuma, çiğiti ile yağ sanayisine, küspesi ile de hayvancılık sektörüne ham madde sağlaması dolayısı ile stratejik ürünlerin başında geliyor.

Gap Eylem Planı kapsamında 2019 yılı sonunda 2018 yılına kıyasla yaklaşık olarak 165 bin dönümlük arazi artışı ile toplamda 2 milyon 500 bin dönümde yapılan pamuk hasadının geçen yıllara oranla daha iyi verim verdiği belirlenmiştir. Hasatlar hem insan ve hem de makine gücüyle yapılmaktadır.

TÜİK verilerine göre, 2018 yılı ülkemizde üretilen pamuğun %85’ini karşılayan 6 il sırasıyla Şanlıurfa (%40), Aydın (%11), Hatay (%10), Diyarbakır (%10), Adana (%8) ve İzmir (%6) dir. Ton başına üretilen miktarlar ise aşağıdaki tabloda mevcuttur (Tablo 14) [16].

Tablo 14. 2018 Yılı il Bazlı Pamuk Üretimleri[16]

Şanlıurfa; Türkiye’nin en genç ve en fazla çalışan nüfusun olduğu il olarak baz alındığında, pamuk hammaddesi ve pamuk kaynaklı sanayi sektörlerini çok iyi analiz etmek gereklidir. Nitekim Türkiye’nin en fazla tarım işçilerinin bulunduğu il olarak da dikkate alındığı takdirde Şanlıurfa’da çiftçinin gerek STK ve gerekse de devlet tarafından desteklenmesi gerektiği ve pamuk ekiminin ön plana çıkması gerektiği bilinmektedir.

SONUÇ

Pamuk tekstil sektörü, gıda sektörü ve diğer sektörler için önemli bir hammaddedir. Uluslararası, ulusal ticaret ve sanayisinin önemli bir lokomotif gücü olan bu emtianın iyi değerlendirilmesi başta ülkemizin tarıma dayalı sanayisinin gelişmesinde önemli katkı sağlayacaktır. 2019-2020 sezonunda girdi maliyetlerinde görülen artış, iklimsel değişiklikler, özellikle pamuk tarımındaki hastalık ve zararlı popülasyonunun artması, 2020-2021 üretim sezonunda pamuk alanlarında ve üretimde azalma olacağı ve

bu pamuk alanlarının buğday ve mısıra kayacağı öngörülmektedir. Son üç yılda ivme kazanan pamuk üretimi ters yönlü bir ivme göstereceği tahmin edilmektedir. Fakat insanların vazgeçilmez bir unsuru olan giyim sektörü ve tekstil sektörü faaliyette olduğu müddetçe, pamuk lifine olan gereksinim hep olacaktır. Ülkelerin tarım politikaları ekonomik koşulların uygun olmaması ve olumsuz ekolojik koşullar belli sürelerde olsa da pamuk lifinin dünya ekonomisini yönlendiren bir emtia olması hep olacaktır.

KAYNAKLAR

- [1]. KÜÇÜK, N. (2015). Pamuğun Dünyası, Küresel Aktörler ve Politikalar. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(4), s.60-85.
- [2]. Gülerüz, Ç. (2011). Küresel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Tekstil Sektörü Ve Geleceği. *Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- [3]. UYANIK, S., & ÇELİKEL, D. C. (2019). Türk tekstil endüstrisi genel durumu. *Teknik Bilimler Dergisi*, 9(1),s.32-41.
- [4]. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü,2017 Yılı Pamuk Raporu, Mart-2018,s.1.
- [5]. USDA (Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı).
- [6]. Textileworld (2019) Man-Made Fibers Continue To Grow, www.textileworld.com /Erişim Tarihi: 10.04.2020.
- [7]. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü,2017 Yılı Pamuk Raporu, Mart-2018, s.16-18.
- [8]. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, 2018 Yılı Pamuk Raporu, Mart-2019,s.2-4.
- [9]. TÜİK, 2019 İthalat-İhracat TÜİK Ocak-Eylül Dönemi.
- [10]. TÜİK, 2018 İthalat-İhracat TÜİK Ocak-Aralık Dönemi
- [11]. TOB, UPK, İzmir Ticaret Borsası
- [12]. OECD; FAO (2018) Chapter10:Cotton, Agricultural Outlook 2018-2019, OECD Publishing, Paris/FoodandAgricultureOrganization of the United Nations, Rome, s.210.
- [13] ICAC (2018), Production and Trade Subsidies Affecting the Cotton Industry, Washington DC,USA,s.4.
- [14]. TEPGE;SGB, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Tarım Ürünleri Piyasaları:Pamuk, Ocak-2019,Ürün No:14,s.3.
- [15]. Ruiz, LORENA(2016), ICAC Outlook 2016,s.62.
- [16]. TÜİK,2018